

Zagadnienia powtórzeniowe z działu „Historia powszechna i Polski 1918-1939”

Po zakończeniu tego działu każdy uczeń:

PIERWSZA WOJNA ŚWIATOWA, JEJ PRZYCZYNY I KONSEKWENCJE

- Potrafi podać przyczyny wybuchu I wojny światowej;
- Potrafi wskazać na mapie obszary ekspansji kolonialnej w XIX w.;
- Rozumie pojęcie: Trójprzymierze;
- Rozumie pojęcie: Trójporozumienie;
- Wie, co było bezpośrednią przyczyną wybuchu I wojny światowej;
- Zna daty: 1914-1918 /I wojna światowa/;
- Potrafi opisać przebieg i charakter działań wojennych w czasie I wojny światowej;
- Potrafi wskazać na mapie główne fronty walk w Europie;
- Rozumie pojęcie: wojna pozycyjna;
- Rozumie pojęcie: wojna totalna;
- Rozumie pojęcie: Ententa;
- Rozumie pojęcie: państwa centralne;
- Zna datę: 11 XI 1918 r. /kapitulacja Niemiec, zakończenie wojny/;
- Potrafi dokonać bilansu I wojny światowej;
- Potrafi wyjaśnić, jakie były przyczyny i przebieg rewolucji w Rosji;
- Zna datę: II 1917 r. /rewolucja lutowa w Rosji/;
- Zna postać: Mikołaja II;
- Rozumie pojęcie: bolszewicy;
- Zna postać: Włodzimierza Lenina;
- Rozumie pojęcie: Rady Delegatów Robotniczych, Żołnierskich i Chłopskich;
- Rozumie pojęcie: Rada Komisarzy Ludowych;
- Potrafi wyjaśnić, jakie były najważniejsze zmiany wprowadzone w Rosji po rewolucjach w polityce wewnętrznej i zagranicznej;
- Zna datę: 28 VI 1919 r. /traktat wersalski/;
- Rozumie pojęcie: traktat wersalski;
- Potrafi wyjaśnić, jakie były najważniejsze postanowienia traktatu wersalskiego;
- Potrafi wskazać na mapie zmiany terytorialne po I wojnie światowej, ze szczególnym uwzględnieniem ziem polskich;
- Rozumie pojęcie: demilitaryzacja;
- Rozumie pojęcie: kontrybucja;
- Rozumie pojęcie: Liga Narodów

NARODZINY II RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

- Potrafi wyjaśnić, dlaczego odbudowa państwa polskiego była problemem międzynarodowym;
- Rozumie pojęcie: orientacje;
- Zna postać: Romana Dmowskiego;
- Zna postać: Józefa Piłsudskiego;
- Potrafi wskazać różnice w poglądach i działalności J. Piłsudskiego i R. Dmowskiego;
- Rozumie pojęcie: Związek Strzelecki;
- Rozumie pojęcie: Strzelec;
- Rozumie pojęcie: Polowe Drużyny Sokole;

- Potrafi scharakteryzować stanowisko państw walczących w I wojnie światowej wobec sprawy polskiej;
- Zna datę: 5 XI 1916 r. /Akt 5 Listopada/;
- Zna postanowienia Aktu 5 Listopada;
- Zna datę: I 11918 r. /orędzie Wilsona/;
- Zna stanowisko USA /orędzie Wilsona/ wobec sprawy polskiej;
- Potrafi wyjaśnić, jakie działania podejmowali Polacy w celu odzyskania niepodległości;
- Zna datę: 6 VIII 1914. /wymarsz I Kompanii Kadrowej do Królestwa/;
- Rozumie pojęcie: Legiony Polskie;
- Zna postać: Józefa Hallera i jego osiągnięcia;
- Rozumie pojęcie: Komitet Narodowy Polski;
- Zna postać: Ignacego Jana Paderewskiego
- Potrafi scharakteryzować proces powstawania władz niepodległej Polski;
- Rozumie pojęcie: Rada Regencyjna;
- Rozumie pojęcie: Naczelnik Państwa;
- Zna postać: Jędrzeja Moraczewskiego;
- Zna datę: 10 II 1919 r. /pierwsze posiedzenie Sejmu II Rzeczypospolitej/;
- Potrafi scharakteryzować przebieg walki o granice Polski;
- Zna datę: 15 VIII 1920 r. /bitwa warszawska „cud nad Wisłą”/;
- Zna datę: 1921 /pokój ryski/;
- Zna postanowienia pokoju ryskiego;
- Potrafi wyjaśnić, jakie były postanowienia traktatu wersalskiego w sprawie Polski;
- Wie, jakie były skutki powstania wielkopolskiego;
- Zna datę: 1920 r. /plebiscyty na Warmii i Mazurach/;
- Wie, jakie były wyniki plebiscytów;
- Rozumie pojęcie: plebiscyt;
- Zna datę: 1921 r. /plebiscyt na Górnym Śląsku/;
- Zna wynik plebiscytu na Warmii i Mazurach;
- Rozumie pojęcie: powstania śląskie;
- Potrafi wyjaśnić, jakie były skutki powstań śląskich;
- Zna datę: 1920 /uregulowanie kwestii granicy polsko-czechosłowackiej/;
- Wie, jak ukształtowała się granica Polski z Czechosłowacją;
- Zna datę: 1922 r. /przyłączenie Wileńszczyzny do Polski/;
- Wie, jak ukształtowała się granica polsko-litewska;
- Potrafi dostrzec wewnętrzne i zewnętrzne czynniki, które umożliwiły odzyskanie niepodległości przez Polskę;
- Potrafi pokazać na mapie obszar Polski i państwa sąsiednie;
- Potrafi porównać na mapie obszar Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Polski po I wojnie światowej;

BUDOWA PAŃSTWA POLSKIEGO I ZMIANY JEGO USTROJU

- Potrafi podać najważniejsze trudności odbudowy państwa polskiego;
- Zna datę: 1921 r. /konstytucja marcowa/;
- Rozumie pojęcie: konstytucja marcowa /zasady ustrojowe/;
- Rozumie pojęcie: ustrój parlamentarny;
- Zna postać: Gabriela Narutowicza;

- Potrafi wyjaśnić, że zamach na prezydenta Narutowicza stanowił zagrożenie dla systemu demokracji;
- Zna postać: Stanisława Wojciechowskiego;
- Potrafi wskazać zalety i wady systemu demokratycznego;
- Zna datę: 1924 r. /reformy Grabskiego/;
- Zna postać: Władysława Grabskiego;
- Potrafi wyjaśnić, jaka była geneza zamachu majowego;
- Zna datę: 12 V 1926 r. /zamach majowy/;
- Rozumie pojęcie: zamach stanu;
- Potrafi wyjaśnić, że zamach majowy stanowił zagrożenie dla systemu demokracji;
- Rozumie pojęcie: ustrój autorytarny;
- Zna postać: Ignacego Mościckiego;
- Zna datę: 1935 r. /konstytucja kwietniowa/;
- Rozumie pojęcie: konstytucja kwietniowa /zasady ustrojowe/;
- Potrafi wskazać różnice między ustrojem zawartym w konstytucji marcowej i kwietniowej;
- Potrafi podjąć próbę oceny roli J. Piłsudskiego w niepodległej Polsce;

II RZECZPOSPOLITA – GOSPODARKA, SPOŁECZEŃSTWO, KULTURA

- Zna postać: Władysława Grabskiego;
- Rozumie pojęcie: hiperinflacja;
- Potrafi wyjaśnić, na czym polegała reforma Grabskiego;
- Potrafi wyjaśnić, jakie znaczenie dla państwa ma posiadanie stabilnej waluty;
- Rozumie termin złotówka;
- Zna datę: 1922 r. /uchwała Sejmu o budowie portu w Gdyni/;
- Zna postać: Eugeniusza Kwiatkowskiego;
- Potrafi znaleźć na mapie Gdynię i wyjaśnić znaczenie jej budowy;
- Zna datę: 1920 r. /ustawa sejmowa o reformie rolnej/;
- Rozumie pojęcie: reforma rolna;
- Potrafi wyjaśnić, jaka była geneza COP;
- Zna skrót: COP;
- Potrafi znaleźć na mapie i wyjaśnić znaczenie budowy COP;
- Potrafi scharakteryzować strukturę społeczeństwa II Rzeczypospolitej;
- Potrafi wyjaśnić różnicę między strukturą zawodową i strukturą narodowościową;
- Rozumie pojęcie: mniejszości narodowe;
- Potrafi ocenić znaczenie posiadania w państwie mniejszości narodowych /porównanie z czasami współczesnymi/;
- Potrafi podać przykłady osiągnięć oświatowych i kulturalnych II Rzeczypospolitej;
- Zna datę: 1919 r. /dekret o obowiązku szkolnym/;
- Zna postać: Władysława Reymonta i jego osiągnięcia;
- Zna postać: Marii Dąbrowskiej;
- Zna postać: Zofii Nałkowskiej;
- Zna postać: Jarosława Iwaszkiewicza;
- Zna postać: Leopolda Staffa;
- Zna postać: Juliusza Osterwy;
- Zna postać: Leona Schillera;
- Zna postać: Karola Szymanowskiego;

- Zna postać: Jana Kiepury;
- Potrafi dokonać oceny osiągnięć II Rzeczypospolitej;

SYSTEMY TOTALITARNE W EUROPIE

- Rozumie pojęcie: totalitaryzm;
- Potrafi wyjaśnić, jakie były przyczyny powstania ruchów faszystowskich we Włoszech i nazistowskich w Niemczech;
- Rozumie pojęcie: kombatancji;
- Rozumie pojęcie: faszyzm;
- Zna postać: Benita Mussoliniego;
- Rozumie pojęcie: agitacja;
- Rozumie pojęcie: bojówki;
- Zna datę: 1922 r. /marsz na Rzym/;
- Zna skrót NSDAP;
- Zna postać: Adolfa Hitlera;
- Rozumie pojęcie: nazizm;
- Potrafi wyjaśnić różnice między nazizmem a faszyzmem;
- Rozumie pojęcie: antysemityzm;
- Rozumie pojęcie: führer;
- Potrafi podać przykładowe cechy systemy totalitarnych;
- Potrafi podać podobieństwa i różnice między totalitaryzmami włoskim, niemieckim i radzieckim;
- Rozumie pojęcie: "przestrzeń życiowa";
- Rozumie pojęcie: obozy koncentracyjne;
- Rozumie pojęcie: nacjonalizm;
- Zna datę: 1935 r. /pozbawienie Żydów praw politycznych w Niemczech/;
- Potrafi wyjaśnić, jak była geneza totalitaryzmu radzieckiego;
- Rozumie pojęcie: gospodarka kolektywna;
- Zna postać: Włodzimierza Lenina;
- Zna postać: Józefa Stalina;
- Rozumie pojęcie: stalinizm;
- Rozumie pojęcie: indoktrynacja;
- Rozumie pojęcie: łagry;
- Potrafi wyjaśnić różnice między ustrojem demokratycznym i totalitarnym;
- Potrafi krytycznie ocenić niehumanitarność i zbrodniczość systemów totalitarnych;
- Potrafi podjąć próbę wskazania, w jaki sposób można zapobiegać totalitaryzmom;

Treści niepodkreślone stanowią zakres wiadomości i umiejętności podstawowych /do oceny dostatecznej/; treści niepodkreślone i podkreślone /łącznie/ stanowią wymagania ponadpodstawowe /na ocenę dobra i wyżej/